

УКРАЇНА

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

вул. Смоленська, 19. м. Київ, 03057, тел./факс: (044) 277-30-47, тел.: (044) 204-48-27
e-mail: box@nerc.gov.ua. веб-сайт: www.nerc.gov.ua

16. 10. 2018 № 9363/16.2/7-1P

на № _____

**Народному депутату України
Маркевичу Я. В.**

вул. Грушевського, 5,
м. Київ, 01008

Markevych.Yaroslav@rada.gov.ua

Шановний Ярославе Володимировичу!

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), розглянула Ваш депутатський запит від 13.09.2018 № 141-4-381, надісланий безпосередньо до НКРЕКП, та Ваш депутатський запит від 20.09.2018 № 141-4-381, надісланий листом Голови Верховної Ради України А. Парубієм від 21.09.2018 № 11/10-500, і з урахуванням інформації, наданої ПАТ «Харківгаз», у межах компетенції повідомляє.

Щодо припинення газопостачання.

Відповідно до положень частини першої статті 37 Закону України «Про ринок природного газу» (далі – Закон) оператор газорозподільної системи (далі – Оператор ГРМ) відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток (включаючи нове будівництво та реконструкцію) газорозподільної системи, якою він користується на законних підставах.

При цьому положеннями частини другої статті 38 Закону встановлено, що з метою виконання функцій, передбачених частиною першою статті 37 цього Закону, Оператор ГРМ зобов'язаний, зокрема, вживати заходів з метою забезпечення безпеки постачання природного газу, в тому числі безаварійної та безперебійної роботи газорозподільної системи; вживати інших заходів, необхідних для безпечної та стабільної роботи газорозподільної системи, що передбачені цим Законом або не суперечать законодавству.

Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу III Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494 (із змінами) (далі – Кодекс), Оператор ГРМ повинен забезпечити попереджувальні заходи безаварійної експлуатації газорозподільних систем, а саме комплекс робіт, що виконується на підставі результатів технічного огляду або технічного обстеження газорозподільних систем, з метою забезпечення її подальшого

0074805

W

Верховної Ради України

19.10.2018 11:30

218206

безаварійного експлуатування шляхом проведення технічного обслуговування, поточного або капітального ремонтів.

У разі виникнення аварійної ситуації Оператор ГРМ зобов'язаний вжити необхідних заходів, спрямованих на відновлення належної роботи газорозподільної системи.

Згідно з положеннями пункту 5 глави 1 розділу III Кодексу при організації експлуатації газорозподільних систем та проведення робіт з технічного їх обслуговування і ремонту Оператор ГРМ повинен дотримуватися інструкцій і правил технічної експлуатації газорозподільних систем, Правил безпеки систем газопостачання, затверджених наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 15.05.2015 № 285, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 08.06.2015 за № 674/27119 (далі – Правила безпеки), державних стандартів, передбачених чинними нормативно-правовими актами України.

Пунктом 1 глави 2 розділу III Кодексу встановлено, що Оператор ГРМ повинен забезпечувати попереджувальні заходи для безаварійної експлуатації газорозподільних систем та локалізацію і ліквідацію аварійних ситуацій в газорозподільній системі.

Слід зазначити, що відповідно до положень пункту 5 глави 5 розділу III Кодексу Оператор ГРМ має право безперешкодного та безкоштовного доступу до земельних ділянок та інших об'єктів всіх форм власності, на яких розташована газорозподільна система, для виконання службових обов'язків, передбачених законодавством.

Для належного виконання Оператором ГРМ функцій щодо забезпечення гарантованого рівня надійності, безпеки, якості та величини тиску газу, запобігання можливим витокам газу та недопущення аварійних ситуацій споживач зобов'язаний забезпечити доступ на власні об'єкти представникам Оператора ГРМ за їх службовими посвідченнями для виконання службових обов'язків, зокрема для: перевірки, локалізації і ліквідації витоків газу та аварійних ситуацій; перевірки, повірки та/або експертизи комерційного вузла обліку (лічильника газу), а також перевірки показань лічильників газу; виконання робіт з припинення та відновлення газопостачання.

Варто зазначити, що відповідно до положень пункту 3 глави 5 розділу III Кодексу власники газових мереж, у тому числі побутові споживачі та співвласники/особа, уповноважена на це співвласниками, внутрішньобудинкових систем газопостачання, які згідно з актом розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін відповідають за експлуатацію цих мереж та їх складових, забезпечують належну їх експлуатацію згідно з чинним законодавством, у тому числі Правилами безпеки, зокрема укладають відповідний договір із суб'єктом господарювання, який має право на виконання таких робіт.

Згідно з пунктами 3.2 та 3.3 розділу III Правил безпеки власник (балансоутримувач та/або орендар (наймач)) повинен забезпечити утримання систем газопостачання відповідно до вимог чинного законодавства України та відповідає за технічний стан і безпечне користування газопроводами, газовими приладами, димовими та вентиляційними каналами.

Разом з тим повідомляємо, що відповідно до положень глави 7 розділу VI Кодексу Оператор ГРМ в установленому законодавством порядку має право припинити/обмежити газопостачання (розподіл природного газу) на об'єкт споживача (у тому числі побутового споживача) з дотриманням Правил безпеки та нормативних документів, що визначають порядок обмеження/припинення природного газу, зокрема у випадку визнання в установленому порядку аварійним станом газорозподільної системи та/або ліквідації наслідків аварій, спричинених надзвичайними ситуаціями техногенного, природного або екологічного характеру, та проведення ремонтно-відновлювальних робіт; в інших випадках, передбачених законодавством.

Припинення (обмеження) газопостачання (розподілу природного газу) споживачу здійснюється, зокрема, шляхом перекриття запірних пристроїв або встановлення інвентарної заглушки та їх опломбування.

У випадку запланованих капітальних ремонтів ГРМ (крім аварійних) Оператор ГРМ має повідомити споживача про припинення розподілу природного газу ГРМ не пізніше ніж за п'ять робочих днів до дати припинення розподілу природного газу ГРМ.

Крім того, відповідно до пункту 5.7 глави 5 розділу V Правил безпеки підлягає відключенню від системи газопостачання обладнання житлових і громадських будинків із встановленням заглушки за умови:

- наявності витоків газу;
- несправної автоматики безпеки;
- несправностей оголовків димових і вентиляційних каналів;
- відсутності тяги в димових і вентиляційних каналах;
- самовільного підключення газових приладів і пристроїв споживача до системи газопостачання;
- не забезпечення власником (балансоутримувачем та/або орендарем (наймачем)) технічного обслуговування згідно з вимогами пункту 5.4 цієї глави;
- не відповідності системи газопостачання житлового будинку проектній та виконавчо-технічній документації.

Ураховуючи вищевикладене, Оператор ГРМ має право припиняти газопостачання споживачам у випадках, передбачених чинним законодавством, зокрема Кодексом та Правилами безпеки.

Крім того, відповідно до пункту 7.41 розділу VII Правил безпеки роботи, пов'язані з розгерметизацією зовнішніх і внутрішніх газопроводів, обладнання (заміна арматури, фільтрів, лічильників тощо), необхідно проводити на відключеній ділянці газопроводу. Після вимикаючих пристроїв у напрямку руху газу необхідно встановлювати інвентарні заглушки.

Відповідно до пункту 7.17 розділу VII Правил безпеки всі об'єкти систем газопостачання і газове обладнання перед їх підключенням до діючих газопроводів, а також після ремонту підлягають зовнішньому огляду і опресовуванню повітрям. Пуск газу в газопровід без його зовнішнього огляду та контрольного опресовування не допускається.

При цьому пунктом 7.20 розділу VII Правил безпеки встановлено, що контрольне опресовування внутрішніх газопроводів і газового обладнання житлових і громадських будинків повинно проводитися тиском 500 даПа.

Падіння тиску не повинно перевищувати 20 даПа за 5 хвилин.

Відповідно до інформації, наданої ПАТ «Харківгаз», з 10.09.2018 по 17.09.2018 працівниками ПАТ «Харківгаз» було припинено розподіл природного газу в смт Покотилівка Харківського району у зв'язку з проведення регламентних робіт на газопроводах високого та середнього тисків, а саме врізкою підсилюючих газопроводів середнього та низького тисків та проведенням робіт з демонтажу недіючих газопроводів. Усього під час проведення вищезазначених робіт було відключено 3649 споживачів.

Згідно з інформацією, наданою ПАТ «Харківгаз», про виконання вищезазначених робіт було повідомлено голову Покотилівської селищної ради (лист від 05.09.2018 № Kh11-Сл-16458-0918) та голову Харківської районної державної адміністрації (лист від 05.09.2018 № Kh11-Сл-16455-0918). Крім того, про проведення вищевказаних робіт ПАТ «Харківгаз» було повідомлено мешканців смт. Покотилівка шляхом розміщення об'яв на дошках оголошень населеного пункту та повідомлення на сайті ПАТ «Харківгаз» у розділі «До уваги клієнтів».

Відповідно до інформації, наданої ПАТ «Харківгаз», після завершення ремонтних робіт у період з 12.09.2018 по 14.09.2018 працівниками ПАТ «Харківгаз» було відновлено газопостачання до 3641 об'єкта споживачів смт Покотилівка Харківського району, за винятком восьми споживачів, в яких було виявлено порушення вимог Правил безпеки, Кодексу та Правил постачання природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2496, про що свідчать копії Нарядів-допуску на проведення газонебезпечних робіт від 12.09.2018 № 164, від 13.09.2018 № 165 та від 14.09.2018 № 166, а також Актів про відключення об'єкта (газових приладів) споживача від 10.09.2018, від 12.09.2018, від 13.09.2018 та від 14.09.2018, надані ПАТ «Харківгаз» до НКРЕКП.

Відповідно до пункту 6 глави 7 розділу VI Кодексу відновлення газопостачання (розподілу природного газу) здійснюється Оператором ГРМ протягом двох робочих днів у містах та п'яти календарних днів у сільській місцевості за письмовим зверненням споживача (його постачальника) про відновлення газопостачання (розподілу природного газу) та після усунення порушень (за їх наявності) і відшкодування Оператору ГРМ витрат на припинення та відновлення газопостачання (розподілу природного газу).

Слід відмітити, що ігнорування вимог Правил безпеки є неприпустимим, оскільки газопроводи та споруди на них є об'єктом підвищеного ризику, а виконання Правил безпеки є певною гарантією надійності функціонування системи газопостачання, безпеки життя та здоров'я населення.

Варто зазначити, що основним розробником Правил безпеки є Міністерство енергетики та вугільної промисловості України. Таким чином, за більш детальними роз'ясненнями положень Правил безпеки доцільно звертатись до Міністерства енергетики та вугільної промисловості України.

Щодо укладання Оператором ГРМ акта розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін.

Згідно з положеннями пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу, межа балансової належності – точка розмежування газових мереж між суміжними власниками газових мереж за ознаками права власності чи користування, на якій відбувається приймання-передача природного газу; межа експлуатаційної відповідальності сторін – точка розмежування газових мереж за ознакою договірних зобов'язань з експлуатації окремих ділянок або елементів, яка встановлюється на межі балансової належності або за згодою сторін в іншій точці газових мереж.

Відповідно до пункту 1 глави 5 розділу III Кодексу межа балансової належності та експлуатаційної відповідальності між Оператором ГРМ та споживачем (суміжним суб'єктом ринку природного газу) визначається в акті розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін, що є невід'ємною частиною договору розподілу природного газу (або у передбачених цим Кодексом випадках технічній угоді про умови приймання-передачі газу ГРМ).

Акт розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін в обов'язковому порядку має містити схему газопроводів з визначенням на них межі балансової належності, точки вимірювання (місця встановлення вузла обліку) та напрямів потоків природного газу.

За відсутності акта розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін за об'єктами суміжних суб'єктів ринку природного газу (включаючи споживачів) Оператор ГРМ, до/через ГРМ якого підключені зазначені об'єкти, зобов'язаний в установлені законодавством строки здійснити заходи з укладання з їх власниками акта розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін.

Власники (балансоутримувачі, управителі, інші особи), на балансі чи в управлінні яких знаходяться багатоквартирні будинки чи гуртожитки (незалежно від того, є вони споживачами природного газу чи ні), укладають з Оператором ГРМ, до об'єктів газорозподільної системи якого підключені зазначені будинки/гуртожитки, акт розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін відносно їх внутрішньобудинкових систем газопостачання.

При цьому пунктом 2 глави 5 розділу III Кодексу встановлено, що межа балансової належності визначається за ознаками права власності на газові мережі чи окремі її елементи. Межа експлуатаційної відповідальності встановлюється на межі балансової належності, але за домовленістю сторін може не збігатися з межею балансової належності, про що має бути зазначено в акті розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін.

Разом з тим зазначаємо, що відповідно до пункту 2 глави 1 розділу VI Кодексу доступ споживачів, у тому числі побутових споживачів, до ГРМ для споживання природного газу надається за умови та на підставі укладеного між споживачем та Оператором ГРМ (до ГРМ якого підключений об'єкт споживача)

договору розподілу природного газу, що укладається за формою Типового договору розподілу природного газу, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 30 вересня 2015 року № 2498 (далі – Типовий договір розподілу природного газу), у порядку, визначеному цим розділом.

Таким чином, споживачі, у тому числі побутові споживачі, для здійснення ними санкціонованого відбору природного газу з ГРМ та можливості забезпечення постачання їм природного газу їх постачальниками зобов'язані укласти договір розподілу природного газу з Оператором ГРМ, до газорозподільної системи якого в установленому законодавством порядку підключений їх об'єкт.

У разі незгоди споживача приєднуватися до умов договору розподілу природного газу споживач не має права використовувати природний газ із ГРМ та має подати до Оператора ГРМ письмову заяву про припинення розподілу природного газу на його об'єкт.

Відповідно до положень пункту 3.2 розділу III Типового договору розподілу природного газу приймання-передача обсягу газу, належного Споживачу, а також перехід експлуатаційної відповідальності за стан газових мереж від Оператора ГРМ до Споживача відбуваються на межі балансової належності об'єкта Споживача.

За домовленістю Сторін експлуатаційна відповідальність Оператора ГРМ може бути поширена і на газові мережі (їх частину) Споживача, якщо це визначено в акті розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін, що є невід'ємною частиною цього Договору.

Варто зазначити, що положеннями пункту 7.2 розділу VII Типового договору розподілу природного газу Оператор ГРМ має право, зокрема, вимагати від Споживача підписання акта розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності Сторін.

При цьому положеннями пункту 7.4 розділу VII Типового договору розподілу природного газу встановлено, що Споживач зобов'язується, зокрема, забезпечити належну експлуатацію власних газових мереж відповідно до вимог Кодексу ГРМ та акта розмежування балансової належності й експлуатаційної відповідальності сторін.

Слід відмітити, що пунктом 12.7 розділу XII Типового договору розподілу природного газу встановлено, що складений Сторонами акт розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін є невід'ємною частиною цього Договору.

Таким чином, Оператор ГРМ зобов'язаний укладати акт розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін із побутовими споживачами.

При цьому визначення межі балансової належності є виключною компетенцією сторін та визначається за ознаками права власності на газові мережі чи окремі її елементи. При цьому у разі недосягнення згоди щодо визначення межі балансової належності, спірні питання доцільно вирішувати в судовому порядку.

Варто зазначити, що до компетенції НКРЕКП не належить питання стосовно визначення права власності на газові мережі чи окремі її елементи.

Відповідно до інформації, наданої ПАТ «Харківгаз», оскільки газопроводи-вводи до житлових будинків у смт Покотилівка, Харківського району на балансі ПАТ «Харківгаз» не обліковуються, при складанні актів розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін між Оператором ГРМ та споживачами відповідна межа балансової належності встановлювалась в точці забезпечення потужності на місці врізки газопроводу-вводу житлового будинку в розподільний газопровід.

Споживачам, які мешкають в індивідуальних житлових будинках, були запропоновані для підписання 1228 актів розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін, з яких 155 були підписані споживачами.

Згідно з інформацією, наданою ПАТ «Харківгаз», акти розмежування балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін, складені по 38 багатоквартирних житлових будинків, що розташовані в смт Покотилівка Харківського району, знаходяться на розгляді в Покотилівській селищній раді. При цьому слід зауважити, що договори на обслуговування систем газопостачання багатоквартирних житлових будинків смт Покотилівка укладені між Покотилівською селищною радою та КП «Жилкомунсервіспослуга».

З повагою
Голова НКРЕКП

О. Кривенко